

SA EESTI PUUETEGA INIMESTE FOND

ARENGUSUUNAD 2014 - 2020

1. SISSEJUHATUS

SA Eesti Puuetega Inimeste Fond'i arengusuunad on koostatud aastateks 2014 - 2020. Arengusuundade koostamises osalesid fondi juhataja ja fondi arendusjuht. Sisulised otsused tegi fondi nõukogu.

Arengusuundade ajaraamistik kattub Euroopa Liidu struktuuritoetuste programmiperioodi 2014 - 2020 pikkusega ja paneb paika seitsme aasta teostatavad ning arendatavad tegevused.

Arengusuundades käsitletakse peamisi sihtasutuse tegevusvaldkondi:

1. Sotsiaalministeeriumi (sh hasartmängumaksu) vahenditest saadava tegevustoetuse vahendamine.
2. Hasartmängu maksu vahenditest sihtotstarbeliselt arengutegevuseks eraldatud vahendite projektipõhine jaotamine
3. Puuetega inimeste parkimiskaartide väljaandmine
4. Uute finantseerimisallikate leidmine.
5. Uued tegevused ja valmisolekute loomine
 - Puuetega inimeste õiguste komitee teenindamine.
 - Euroopa puuetega inimeste kaardi kasutuselevõttus osalemine.
 - Rahuloluuuringud võrgustiku organisatsioonide tegevuse kohta.
 - Karaski Keskuse edasine tegevus ja EPIFondi roll selles.

Arengusuunad kinnitab fondi nõukogu. Vajadusel viiakse töö käigus sisse muudatusi ja täiendusi.

2. SA EPIFONDI MISSIOON, VISIOON, VÄÄRTUSED

Missioon SA EPIFondi missiooniks on aidata kaasa puuetega inimeste elukvaliteedi parandamisele Eestis, jõustada puuetega inimeste organisatsioone ning aidata kaasa elujõulisuse kasvule. Nende ülesannete täitmiseks aitame leida finantsvahendeid, aitame parandada administratiivset võimekust ning pakume teenuseid ja tugitööd meile pandud ülesannete raames.

Visioon SA EPIFond on mainekas ja usaldusväärne asutus, mille töö tulemusena:
a) paraneb puuetega inimeste elukvaliteet ja kaasatus ühiskonda;

- b) ühiskonna ja puuetega inimestega töötavate spetsialistide teadlikkus puuetega inimeste vajadustest ning toetav hoiak suureneb;
- c) Eesti puuetega inimeste organisatsioonide tegevusvõimaks ja jätkusuutlikkus paraneb.

Väärtused

missiooni ja visiooni elluviimiseks on SA EPIFond puuetega inimeste organisatsioonidele partneriks, kes tegeleb erinevate spetsiifiliste teenuste pakkumisega (n. parkimiskaardi väljaandmine, HMN rahastuse korraldamine ja aruandlus, tulevikus ka muu), on toeks muudes rahastamist ja administratiivtöö alastes küsimustes. Selleks oleme organisatsioonidele ja ministriumile avatud suhtlemispartneriks, kes on kursis puudespetsiifiliste probleemidega ja leiab võrgustikust spetsialistid igale valdkonklikele küsimusele vastamiseks. Fond abistab ja nõustab võrgustiku organisatsioone enda tegevusvaldkonna raames ka muudes küsimustes - aruandlus, võrguteenused, tarkvara jm.

Tegevuste pikaajalisel planeerimisel on prioriteetideks järgmised põhimõtted:

- 1) puuetega inimeste organisatsioonide toetuse suurus ei lähtub objektiivsetest ja kergesti kontrollitavatest parameetritest;
- 2) puuetega inimeste organisatsioonid saavad riiklikku püsivat baastoetust. Vastavalt ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni põhimõtetele on oluline riiklikult toetada puuetega inimeste võrgustiku tööd, kui puuetega inimeste enda huvide eest seismise struktuuri.
- 3) et organisatsioon saaks oma tegevust planeerida, peab riikliku toetuse suurus olema neile hiljemalt teada planeeritava aastale eelneva aasta lõpus;
- 4) kohtleme (ja teeme tööd selle seisukoha propageerimiseks) n.n. puudelisi, pikaajalisi haigusi põdejate ja harva esinevate diagnoosidega inimeste organisatsioone ühtse süsteemina.

3. FONDI AJALUGU, JUHTIMINE JA SENISED TEGEVUSED

EPIFond on asutatud Eesti Vabariigi valitsuse poolt 7. aprillil 1994 aastal. 1997. aastal kujundati fond ümber sihtasutuseks. Asutajaõiguste teostajaks sai Sotsiaalministeerium.

Sihtasutuse täidesaatev organ koosneb ühest liikmest – juhatajast. Juhataja juhib ja esindab sihtasutust ning vastutab sihtasutuse tegevuse eest. Juhataja nimetatakse ametisse viieks aastaks.

Nõukogu Fondi tegevust juhib kuueliikmeline nõukogu. Nõukogu kavandab sihtasutuse tegevust, korraldab sihtasutuse juhtimist ja teeb järelevalvet sihtasutuse tegevuse üle. Nõukogul on kuus liiget. Nõukogu liikmed määrab ja kutsub tagasi sotsiaalminister. Nõukogu koosneb Sotsiaalministeeriumi (2 liiget), Eesti Puuetega Inimeste Koja (edaspidi EPI Koda - 2 liiget), Rahandusministeeriumi (1 liige) ja Töandjate Keskkliidu (1 liige) esindajatest. Nõukogu liikme volituste tähtaeg on neli aastat.

Sihtasutuse tegevuse põhieesmärgiks on rahaliste vahendite kogumise ja eraldamise kaudu toetada ning soodustada puuetega inimeste integreerumist ühiskonda, nende sotsiaalse aktiivsuse suurendamist ning nende võrdsete võimaluste loomist hariduse, töö, eluaseme ja muu vajaliku omandamisel.

Eesmärkide saavutamiseks EPIFond

- korraldab üritusi oma tegevuse tutvustamiseks ja propageerimiseks;
- korraldab sihtasutusele rahaliste vahendite saamiseks tuluüritusi;
- osutab oma eesmärgiga kooskõlas olevaid teenuseid vastavalt sõlmitud lepingutele;
- teeb koostööd sotsiaalhoolekande alal tegutsevate teiste institutsioonidega Eestis, vabatahtlike ühendustega ning samas valdkonnas tegutsevate rahvusvaheliste organisatsioonidega;
- aitab kaasa Eesti Puuetega Inimeste Koja ja tema liikmesorganisatsioonide tegevuseks vajaliku materiaal-tehnilise baasi arengule;
- peab raamatupidamise, statistilist ja õigusaktidega kehtestatud muud arvestust;
- täidab muid ülesandeid, mis on talle pandud seadusega või on vajalikud sihtasutuse eesmärgi saavutamiseks.

Toetuste jagamise prioriteetid

- puuetega inimeste (eriti noorte) hariduse edendamine;
- rehabilitatsioon ja nõustamine; tööhõive küsimused;
- vaba aja veetmine ja kultuuri projektid.

Vahendeid ei kasutata

- üksikisikutele toetusteks ja abivahendite kinnimaksmiseks;;
- kohalike ühingute halduskuludeks;
- väliskomandeeringuteks;
- keeltekoollide tuusikute tasumiseks.

Ajalugu

Kuni 01.02.1996.a. kehtinud hasartmängumaksu seadusega eraldati riigieelarvesse laekunud hasartmängumaksust EPI Kojale puuetega inimestega seotud programmide ja ürituste toetamiseks 49 %. 1994.aastal oli toetussumma 11,52 milj. krooni ja 1995.aastal 22,20 milj. krooni. 1996 aastast toetus oluliselt vähenes, kuna toimus seadusemuudatus, millega võeti sihtgruppidele ära kindel toetusprotsent. 1997 aastal toimus seadusemuudatus, mille kohaselt HMN jaotatavast rahast vähendati sihtotstarbeliselt laste, perede, vanurite ja puuetega inimestega seotud programmide ja ürituste toetamiseks eraldatavat osa 63-lt protsendilt 40-ni. Siiski 1996 - 2004 aastate laekumised fondi olid stabiilsed - 0,48 kuni 0,71 miljonit eurot (1996, 1997). 2004 - 2008 aastatel toimus fondi vahendite iga-aastane lisandumine, mis saavutas maksimumi 2008 aastal - 1,23 miljonit eurot. 2009 - 2013 on toimunud tolleaegses tasemest vahendite vähenemine - laekumised vahemikus 0,76 - 0,9 miljoit eurot.

Fondi algusaastate praegusest laekumiste baasist kordades suuremad tulud ja kulud kasutati arendusprojektide finantseerimiseks. Näiteks Astangu kutserehabilitatsioonikeskus - 750 tuhat eurot, Tallinna "KÄO" keskus - 247 tuhat eurot, töökeskus "JUKS" - 166 tuhat eurot jt. Kokku on EPIFond kasutanud 1994 - 1998 aastatel investeringuteks 1,65 miljonit eurot.

Lisaks Hasartmängumaksu eraldistest saadud vahenditele on EPIFond kaasanud ka väliseid vahendeid - Elioni, Symanteci, Merit programmilitsentsid ja rahaline toetus. Lisaks kirjanduse väljaandmise toetamine, puuetega inimeste võrgustikule toe pakkumine "e-ajasutle" üleminekul, sh digiallkirjade kasutuselevõtt igapäevatoos. ESF meetmest 1.3 projekti "Puuetega inimeste ettevalmistamine tööturule sisenemiseks,, läbiviimine.

4. TUGEVUSED JA NÕRKUSED

Tugevused

- iseseisvus otsuste langetamisel - EPIFond on iseseisev juriidiline isik ja juhatus lähtub töös nõukogu otsustest. Nõukogu on vaba oma tööd korraldama Eesti puuetega inimeste huvidest lähtuvalt. EPIFond'i otseselt ei mõjuta poliitika, riik- ja riigiasutused ega muud kõrvalised huvigrupid;
- pikaajaline kogemus - EPIFond on loodud 1994 aastal. Samal ajal loodi ka enamik puuetega inimeste organisatsioone. Otsuste tegemisel on meil kogemustepagasis kogu puuetega inimeste organisatsioonide tegevus ja arengud. Tunneme organisatsioone, valdkonnas tegutsevaid inimesi ja nende tausta;
- baasrahastuse olemasolu - iga-aastaselt suudame pakkuda (vahendada) puuetega inimeste võrgustikule baasrahastuse tegevuskulude katmiseks. Baasrahastuse jagamisel on organisatsioonidel vabad käed. Teeme kõik endast oleneva, et rahastamine toimub ka tulevikus;
- võrgustiku ja koostööpartnerite tundmine - lisaks puuetega inimeste organisatsioonide tundmisele ja pikale koostööle oleme partneriks ka Sotsiaalministeeriumile, töötukassale ja teistele puuetega inimeste elu puudutavatele asutustele;
- hea koostöö EPIKuga - asume samas majas Eesti Puuetega Inimeste Kojaga. Meil on tihe side ja koostöö Eesti puuetega inimesi esindava katusorganisatsiooniga. Vastastikune info liikumine on hea ja operatiivne;
- uute initsiatiivide käitamine võimekus - tänu palgatud arendusjuhile on kasvanud EPIFondi võimekus. Saame osaleda uue EL rahastusperioodi sotsiaalprojektides või olla projektide algatajaks. Tänu iseseisvusele ja tihedale koostööle puuetega inimeste võrgustikuga omame ülevaadet valupunktidest, mille lahendamine parandab enim Eesti puuetega inimesete elu.

Nõrkused

- riigipoolse rahastamise ebastabiilsus - hoolimata sellest, et baasrahastus on iga-aastane, ei ole tagatud summa suurus. Ei ole mingit garantiid baasrahastuse olulise langemise vastu. See seab ohtu rahaliselt toimetuleku piiril toimivad organisatsioonid;
- projektipõhisus - suur osa kõikide organisatsioonide tööst käib projektipõhiselt. See on ressursse raiskav ja lühiajalist kasu andev tegevus. Peale paariaastast tööd tihti taotlusvoorude eesmärgid ja tingimused muutuvad. Tihtipeale see tähendab tehtud töö ja investeeritud ressursside kõrvalepanemist ja alustamist uute eesmärkide täitmisega. Puudub pikaajaline areng ja stabiilsus;
- vähene tuntus erasektoris ja avalikkuses - Kuigi EPIFond on puuetega inimeste organisatsioonide ja erialaspetsialistide seas tuntud, ei ole meie tegevus jõudnud erasektori ega valdkonnaga mitte kokku puutuvate inimesteni. See teeb keerulisemaks n. lisa rahastuse leidmise, kui ka meile vajalike sõnumite ja teabe edastamise;
- nõrk positsioon ettepanekute esitamisel - kuna me oleme poliitiliselt ja struktuuriliselt iseseisvad puudub meil poliittasandi ja muu toetus uute ideede ja muudatuste läbiviimiseks. Suuremate üksustega suheldes oleme alati "küsiija" rollis;
- nõrk võimekus olla partneriks rahvusvahelistele - kuna meie tegevus on olnud pikka aega sama suuna- ja sisuline, siis puudub laiem kompetents ja võimekus suuremate võrgustike koostöösse oluliselt panustada.
- nõrgenev võrgustik - töö käigus puutume kokku kerge te erimeelsustega kodade ja puudeliitude vahel rahastamis põhimõtete osas; puudeliitude organisatsioonid on loodud samuti 20 aastat tagasi, kuna rahastamine on olnud väike, siis tihtipeale on ka uute inimeste töösse kaasamine piiratud; seoses olukorra paranemisega tööturul on organisatsioonidest kadunud osa aktiivseid puuetega inimesi.

5. TEGEVUSSUUNAD

- 1. HMN Eraldised** Hasartmängumaksu vahenditest saadava tegevustoetuse vahendamine EPIK võrgustikule ja teistele puuetega inimeste organisatsioonidele. EPIFond jätkab Eesti puuetega inimeste võrgustiku e. Eesti puuetega Inimeste Koja otseliikmete tegevustoetuste osutamist HMN poolt eraldatud vahenditest. Vahendite jaotamise skeem on avalik ja võrgustiku poolt heaks kiidetud. Puudepõhiste liitude ja maakondlike kodade rahastamise valem on erinev, kuid mõlemal juhul on jaotamise arvutuste aluseks neli komponenti.
- baaskomponent (liidud 20%; kojad 25%);
 - liikmesorganisatsioonide arv registris (20%; 20%);
 - füüsilisest isikutest liikmete arv organisatsioonides (40%; 40%);
 - lisavahendite kaasamine, mis näitab organisatsiooni aktiivsust ja võimekust, eelneval aastal (20%; 15%).
- 2. Arendus- ja projektid** Hasartmängumaksu vahenditest sihtotstarbeliselt arengutegevuseks eraldatud vahendite projektipõhine jaotamine. Ideele on vaja leida Sotsiaalministeeriumi poolne toetus ja vahendid:
- Uute ideede-, teenuste-, tegevuskeskuste arendamine ning käivitamine. EPIFond kasutab võrgustiku kogemusi ja olude ning vajaduste tundmist, et hinnata ideede jätkusuutlikust, vajalikkust ning sobivust keskkonda. Hinnangule vastavalt teeb ettepaneku projektide toetamiseks. EPIFond kannab vahendid projekti elluvijale, kontrollib raha kasutamist ja teeb järelvalvet. Skeemi saab kasutada uute teenuste puhul, mis on uuenduslikud, vajavad piloteerimisaega või mis nõuavad muul viisil suuremat tähelepanu ja tuge. Toetust saavad projektid nagu n. kompetentsikeskused, haridus- ja sotsiaalsüsteemi kokkupuutepunktid, erasektori ja sotsiaalsüsteemi puutepunktid jm.
 - Koolitused puuetega inimeste võrgustiku jätku- ja haldussuutlikuse parandamiseks - finantssuunitlus, projektide rahastamine, maksundus ja raamatupidamine.
 - Tööhõive suurendamisele kaasa aitamine – edulood ja koolitus tööandjatele (era- ja avalik sektor), kes võtavad tööle puuetega inimesi. Sotsiaalse ettevõtluse alased projektid.
 - Kogemusnõustajate võrgustiku arendamine. Kogemusnõustamine on efektiivne vahend puude või hoolduskoormusel tekkiva psüühilise šoki ületamisel ja sotsiaalsesse ellu naasemisel. Mõne puudeliigi puhul on võimalik kogemusnõustamist saada, kuid et teenus oleks kättesaadav ja ühtsete kvaliteedinormidega, selleks kulub palju ressursse.
- 3. Parkimis kaardid** Puuetega inimeste parkimiskaartide väljaandmise korraldamine lepingu alusel SoM-iga. Meie ülesandeks on tagada teenuse jätkusuutlik areng. Ministeeriumil on vaja ellu viia EPIFondi nõukogu poolt tehtud ettepanekud:
- väljastatud kaartide üleriigilise andmebaasi loomiseks
 - kaardi taotlemise korra muutmiseks, et puude raskusastme taotlemise vormile ja puude raskusastme otsusele oleks lisatud rida või lahter parkimiskaardi taotlemise kohta.

4. Sponsorlus Uute finantseerimisallikate leidmine. EPIFond on alustanud tööd, et suurendada koostöövõimalusi erasektoriga. Töö hulka kuulub finantsvahendite leidmine puuetega inimestega seotud sotsiaalvaldkonna projektide rahastamiseks. Töö osaks on ka info leviatmine EPIFondi ja puuetega inimeste võrgustiku kohta. Oleme loonud esialgsed projektide ideed, millele rahastust otsime.

6. SA PUUETEGA INIMESTE FONDI TULEVASED TEGEVUSED, ARENDAMINE JA UUTE VALMISOLEKUTE LOOMINE

SA EPIFond arendab võimekusi ja on valmis uute tegevuste juurutamiseks. Fond suurendab enda võimekust ja arendab pädevusi, et arengusuundades käsitletava perioodi jooksul kaasa aidata eesti puuetega inimeste elukvaliteedi tõusule ja puuetega inimeste õiguste tagamisele. Osaleme ESF rahastusperioodi töös koostöös töötukassaga, Astangu kutse-, ja rehabilitatsioonikeskusega, Sotsiaalministeeriumiga ja teiste rakendusasutustega. Selleks otsime koostöövõimalusi, et ressursse suunata puuetega inimeste valdkonda. Pakume koostööd puuetega inimeste võrgustikuga, et kaasata sihtgruppi töösse.

Vajadusel ja edasise aja- ja tegevusraamistiku selgumisel saab fond omalt poolt panustada Puuetega inimeste õiguste komitee tegevuse toetamise läbi. Puuetega inimeste õiguste komitee on loomisel, ootame asjaolude täpsustumist.

Osaleda Euroopa puuetega inimeste kaardi ja andmebaaside Eesti osa loomises ja juurutamises. Puuetega inimeste kaardi loomine toimub Euroopa tasandil. Meil on olemas kaartide välja andmise ja süsteemi haldamise kompetents ja kogemused. Kui Eesti poolne vajadus tekib, saame töös kaasa lüüa.

Alates SA Karaski Keskuse loomisest on EPIFond selle asutajaliikmeks. Fond koostöös Sotsiaalministeeriumiga otsustab keskuse töös osalemise otstarbekuse ja edasise tegevuskava.

Läbi viia rahulolu-uuringuid puuetega inimeste võrgustikus. Muid analüüse ja uuringuid, et tagada riigi toetuse optimaalne kasutamine. Puuetega inimeste võrgustiku töö kohta puuduvad uuringud - et tagada süstemaatiline abi ja kitsaskohtade väljaselgitamine, on vaja töö korraldamiseks põhjendatud alust. Piiratud ressurssidega töö tingimustes on tähtis selgeks teha pakiliseimad kitsaskohad.